

מה היה הטאם של המרגלים

שלח לך אנשים וגו' (יג, ב)

בביאור ענין המרגלים בדרך פשט, דקדקו המפרשים כמה דקדוקים:

א צריך ביאור טעם שילוחם, וכפי שמבאר הרמב"ן שמשה רבינו בעצמו רצה זאת כפי שאמר (דברים א, כג) 'וייטב בעיני הדבר', א"כ לכאורה מה היה כוונתו מתחילה?

ב פעולת 'מרגל' מבואר בפרשת מקץ, שיוסף אמר לאחיו (מקץ מב, ט) 'ויאמר אליהם מרגלים אתם - לראות את ערוות הארץ באתם', ומפרש רש"י, גילוי הארץ מהיכן הוא נוחה ליכבש, (וכן מתרגם אונקלוס 'בדקא דארעא'), שזהו עיקר כוונת מרגלים בכל מקום, אמנם לא מצינו שמשה רבינו שאל אותם שיראו אם נוחה הארץ ליכבש וכן לא נראה זאת מתשובתם?

ג הקשה ברמב"ן, 'מה עשו המרגלים?! כי משה אמר להם (פסוק יח) 'וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה' וכו', ועכ"פ היו צריכים להשיבו על מה שציוה אותם - א"כ מה פשעם ומה חטאתם שאמרו לו 'אפס כי עז העם וגו' וערים בצורות' וכי על מנת שיעידו לו שקר שלח אותם? [ואין לומר שפשעם היה על שאמרו 'ארץ אוכלת יושביה' - כי כלב השתיק אותם עוד לפני שאמרו זאת]

ד עוד הקשה הרמב"ן, דבפרשת דברים אומר משה רבינו לישראל אודות חטא המרגלים שגרמו לישראל לומר (א, כח) 'אנא אנחנו עולים אחינו המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו' וגו' ואילו בפרשת עקב (יד, ג) אומר משה עצמו כדברים האלה לדור הבא שנכנסו לארץ, 'שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן וגו' לרשת גוים גדולים ועצומים ממך וערים גדולות ובצורות וכו' מי יתייצב לפני בני ענק' וגו', ולכאורה אם פשע המרגלים וחטאתם היה בשביל אלו הדיבורים, למה יניא משה את לב בניהם כמו שהם הניאו אבותיהם?

ומבאר מרן החתם סופר זי"ע (בתור"מ ד"ה בענין), דהקב"ה ציוה שילכו ויתורו הארץ ויראו כמה עז העם וגבורתם וגבוה חומה דלתיים וברית, ועם כל זה יפלו לפנייהם ולא יהיה להם תקומה וחמשה ינוסו רבבה, ואי לא ירגלו תחלה, לא ידעו ולא יבינו גודל הנס הנפלא של נפילת ל"א מלכים כי אפשר שיהיה

זה בטבע אשר שש-מאות אלף רגלי ינצחו מלחמות גדולות - אבל ע"י מרגלים יכירו וידעו (שיראו את תקיפות האומות שם), ומשה סמך על רב בטחונם בה' שלא ירך לבבם בכל זה, לכן אמר 'עלו זה בנגב' ששם מושב העמלקי והכנעני, וכל זה להגדיל הנס.

רק הם לא עמדו בבטחונם - ואחרי שאמרו כל מה שראו, הוסיפו לומר 'אפס כי עז העם' שנפלו ממידת הבטחון ובמקום שיאמרו שבכח השי"ת נירש אותם עשו את ההיפך ואמרו אפס - שהיא מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם שאי אפשר לעשותו, כלשון הכתוב (תהלים עז, ט) האפס לנצח חסדו, עיי"ש.

א. וע"פ דברי החתם סופר זי"ע שחטא המרגלים היה שהסירו בטחונם מהשי"ת, יש לבאר בע"ה דברי המדרש רבה בתחילת הפרשה (פט"ו) שלח לך - 'ילמדנו רבינו, מהו לפרוש לים הגדול קודם לשבת שלשה ימים, כך שנו רבותנו אין מפליגין בספינה וכו', ורבו המפרשים מה מקומו של מדרש זה לכאן?

וי"ל דהנה כתב בבית יוסף (סי' רמ"ה) על איסור להפליג בספינה בער"ש דאחד הטעמים הוא משום איסור תחומין, והנה בדרך פקודיך (ל"ת כ"ד) מונה איסור תחומין בחשבון הלאוין מן הכתוב 'אל יצא איש ממקומו' ודעתו כדעת הרמב"ם שתחומין י"ב מיל הוא דאורייתא, ובחלק המחשבה שם כתב הטעם לזה, וז"ל: דהנה שבת הוא זכר למעשה בראשית שהשי"ת המציא את העולם יש מאין כרצונו וכיון שהוא יתברך המציא הכל הוא המשגיח והמכלכל כרצונו והאדם לא יוסיף ולא יגרע בהשתדלותו, רק שהשי"ת ציונו בתורתו להתנהג במנהג דרך ארץ להשתדל באיזה השתדלות כנהוג בטבע, אבל אין מן הצורך להרחיק נדוד ולפרוש בימים ובמדברות להמציא פרנסתו וצרכיו כי לא יוסיף בהשתדלותו, ומתבטל על ידו מתורתו ועבודתו, ואין מעצור להשי"ת להזמין לו פרנסתו בהשתדלות המועט בביתו ובעירו.

ומוסיף: לך נא ראה מ"ש בחובות הלכבות (שער רביעי הקדמת שער הבטחון) המעשה בחסיד שהלך לבקש פרנסתו בעיר אחרת ופגע בו אמוגושי ושאל לו על ענין הבורא ואמר לו שהוא הבורא הכל והמכלכל, אמר לו האמוגושי "פעלך סותר את דיבורך" - כי למה לך לפי"ז לבקש טרפך בעיר אחרת? ושם אותו החסיד לביתו ולא זו מעירו, וכו'.

ובזה מבאר הדרך פקודיך שזה הכוונה באיסור תחומין, הנה לזכר זה ביום הזכרון למעשה בראשית - נצטוונו שלא לצאת יותר מג' פרסאות אדם בערב שבת יותר מג' פרסאות כי יותר מג' פרסאות הוא השתדלות וטרחה רבה ולא יכין לשבת. [ועוד מוסיף שם, וממילא בכל עת ובכל זמן כאשר ימנע האדם מהשתדלות העולמית ויוסיף אומץ בתורה ועבודה הוא ענף ממצוה הלז, וברוב השתדלות בעולם ומיעוט עבודת הבורא - ח"ו הנה יצא חוץ לתחום ח"ו ממילא המשכיל בדבר ישוב אל ד' וכו', ע"כ. א"כ אתי שפיר שהמדרש מתחיל בהלכה זו - שזה היה

ובזה א"ש הדקדוקים דלעיל, ששליחת משה רבינו היה בכוונה אחת שיראו את תקיפות האומות וימסרו לישראל שעם כל זה נזכה לכבוש אותם בכח השי"ת, ואכן לא שלחם לראות אם הארץ נוחה ליכבש, וכן הם השיבו ואמרו מה ששאל מהם מה שראו, אבל הוסיפו אמירת 'אפס כי עז העם' ובזה חטאו שהמיסו את לבבם של ישראל שלא לעלות, ומשה רבינו אכן ג"כ דיבר כדברים האלו אל דור הנכנס לארץ, אבל הוסיף להם להיפך מדברי המרגלים רק שאע"פ שהם גדולים וחזקים נכבוש אותם.³

*

היוצא לפי דברי החת"ס שהמרגלים נפלו ממידת הבטחון בהשי"ת. אמנם בהמשך הפרשה נראה שדיברו ממש דברי אפיקורסות, 'כי חזק הוא ממני' ומפרש רש"י 'כביכול כלפי מעלה', ואמרו חז"ל שאמרו על השי"ת שאין בעה"ב יכול להוציא כליו, ולכאוף איך הגיעו למצב כזה לכפור בה?

ונציין בזה דברים כגחלי אש מספה"ק **"באר מים חיים"** (עה"כ (פסוק לא) 'והאנשים אשר עליו') וזל"ק בתוך דבריו: צריך האדם לקחת מוסר איך שצריכים לכפות מידות הרעות מכל וכל, וביותר מידת הגבהות ומידת הנצחון הבא ממדת הגבהות, **כי הן אנשים הללו ידוע שהיו צדיקים ובעלי שם טוב וגבורי כח ונבחרו על פי ה', והעיד עליהם הכתוב אנשים ראשי בני ישראל, ועכ"ז הם אמרו 'אפס כי עז' ונשמע מדבריהם שקשה**

חטא המרגלים שנפלו מבטחונם בה' והיה כמו אלו המפליגין בספינה חוץ לתחום שחסר בהם מידת הבטחון השלימה.

ב. בזה מחדש החת"ס סופר אודות מעשה ה'מעפילים' בהמשך הפרשה, דלכאורה קשה איך הוסיפו חטא על פשע לעבור פי ה' ומשה עבדו וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה?

ומבאר שכוונתם במעשיהם היה לעשות תשובה על חטא המרגלים, היות שלא חטאו כי אם בהסרת בטחונם מה' כי דבריהם אמת היה אלא שהיה להם לבטוח בה' ולא בטחו בישועתו, וא"כ התשובה על זה היא ממש באותו מקום לעלות אל מקום הכנעני והעמלקי מבלי פחד ויראה מפניהם, ומה שצוה ד' לא תעלו ולא תלחמו - היא על דרך מאמז"ל (חגיגה טו.) 'שובו בנים שובבים חוץ מאחר', אמנם אי' בשל"ה, שאעפ"כ אם היה אחר מפציר בתשובה היה מתקבל כדברי חז"ל (פסחים פו:) כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה חוץ מצא - היינו כל מה שאומר לך בעה"ב - זה הקב"ה עשה, חוץ אם אומר לך צא - ממוחצית, שאז בכל זאת עליו להתאמץ בתשובה ותקובל. א"כ שפיר עשו שעלו ההרה, ואותן שמותו שם היה להו מתו מתוך תשובה, ואין לך תשובה גדולה מזו.

בזה מיישב על נכון דברי חז"ל (שבת צו.) שרבי עקיבא אמר שמקושש היה צלפחד, ואמר לו רבי יהודה בן בתירה אתה מוציא לעז על אותו צדיק אלא מה'מעפילים' היה, עיי"ש, ולכאוף יפלא, הלא גם בזה הוא מוציא לעז שהיה מהמעפילים? אך לפי האמור לעיל אתי שפיר שהמעפילים עשו תשובה במעשיהם, ומתו מתוך תשובה.

לעלות - על כן אח"כ כשאמר כלב עלה נעלה וירשנו אותם - הגם שלא הכחיש את דברים כלל כאשר כתבנו שהודה לומר אמת כי עז העם וכו' אעפ"כ כיון שאמר שלא כעצתם, לא יכלו לעצור כח לשתוק בזה לומר יעשו העם מה שירצו, ויצאו עבור זה מדת יהודית להכחיש בה' ולכפור בו, והכל מפני הגבהות והנצחונות שלא יכלו לעמוד בזה שינצחם אדם שיהיה נעשה שלא כעצתם.⁴

בגודל השראת הקדושה סביבות הצדיקים

כולם אנשים ראשי בני ישראל המה (יג, ג). רש"י:
כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות - ולוּתה שעה כשרים היו.

אם התורה מעיד עליהם שכשרים היו, איך באו לידי דבר כזה לדבר סרה על ארץ ישראל? בספר **"תורת מהרי"ץ"** (להגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל, בד"ה כולם) מבאר הכוונה, דהנה ראיית פני צדיק עושה רושם, וכדאינתא בעירובין (יג:) שאמר רבינו הקדוש, 'האי דמחדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדנא טפי דכתיב (ישעי' ל, כ) והיו עיניך רואות את מוריך' - הרי שהסתכלות בפניו של רבי מאיר היה מסוגל לתורה, וכן מועיל ליראת שמים טהורה, שפניו הטהורים והמאירים של הצדיק מעוררים לתשובה.

וקל וחומר, שראיית פני משה רבינו ש'קרן עור פניו' והיה **דומה למלאך ה' הביא הרהורי תשובה על כל אלו שעמדו סביבו.** לכן "באותה שעה", שעמדו לפני משה - כשרים היו, בלי שום מחשבת פסול, רק אחרי שסרו מעם פני משה הלכו כבר בעצה רעה.⁵

ג. ומוסיף לבאר הבאמ"ח בזה: וכן אמרו חז"ל (פנהרין קא:) בירבעם בן נבט 'גסות הרוח שהיה בו טורדתו מן העולם', היות שראה שרחבעם ישב בעזרה (שהיה מלך ממלכות בית דוד) והוא יעמוד, לכן עשה פעולות שלא יעלו לרגל, והעמיד עבודה זרה והחטיא את ישראל בעבירה גדולה וחמורה כזו הכל בכדי שלא יפול רגע מגבהותו וגדולתו אוי לאותה בושה אוי לאותו כלומה.

ומסיים בתוכחת מוסר: וכן אנו בדורתינו זה, הגם שהאדם אינו מבין זה ונדמה לו שעושה הכל לשם ה', אבל באמת שקר וכזב הוא, כי ע"י גבהותו ונצחונתו בקל יכול לכפור בה' ובתורתו ובחכמיו וצדיקיו ויעמוד בחזקה בכל מאמצי כוחו ובכל ממונו שלא ינצחנו אדם.

ד. בענין הקדושה הגדולה וההשפעה שהיה לאלו שאפילו רק עמדו סביבות משה רבינו, מבאר בספר **"אמרות טהורות"** (להרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב ז"ע) הענין בפרשת בהעלותך שהיו אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ואמרו "למה נגרע" ורצו ג"כ לעשות הפסח, ולכאוף הלא

ובזה מפרש המהרי"ץ זצ"ל ג"כ הכוונה בדברי הגמרא (ע"ז כה:): מעשה בתלמידי ר"ע שפגעו בהם ליסטים וכו' אמרו להן: 'אשרי ר"ע ותלמידיו שלא פגע בהם אדם רע מעולם', ולכאורה פלא הוא, הרי פגעו בהם עתה אותם אנשים רעים? ופשט הפשוט הוא 'שלא פגע' - היינו שלא הזיק, שהם לא ניזוקו ע"י אותם הליסטים.

אבל לפי הדברים דלעיל מבאר שפיר כמשמעו, שבאמת לא פגע בהם אדם רע, מפני שליסטים הללו כשראו פניהם המאירים של תלמידי רבי עקיבא והנהגתם הטהורה אשר כל אמרי פיהם הוא בהשכל ודעת, **היו חוזרים באותו שעה בתשובה שלימה על כל מעשיהם הרעים**, וזהו, 'ולא פגע בהם אדם רע מעולם' - היינו שלא היה כזאת שיפגע בהם אדם וישאר רע.

בספר "תורת מהרי"ם" (לבנו הגרי"מ דושינסקיא זצ"ל), מבאר בהקדם מאמר זה מאביו הכוונה בדברי רש"י בפרשת בהעלותך "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", דהנה אהרן היה אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ומטבע הדברים הוא שהמתעסק בתוכחת מוסר, על פי רוב צריך הוא להיות מוכיח וחוזר ומוכיח כי לא במהרה יקבלו כולם את דבריו תיכף בפעם ראשון, אך במה דברים אמורים באדם שמשפיע על זולתו בכח דיבורו אז הוא צריך להכפיל את דברי תוכחתו פעמיים ושלוש, לא כן מי שכח השפעתו אינה טמונה בדברותיו אלא

הסברא נותנת שמי שהיה טמא נדחה לגמרי, ואיך הגיעו בכלל להשגה כזו לבקש שימנה חלקם ג"כ בין עושי המצוה?

ומבאר הענין, שאכן אלו האנשים שהיו טמאים לא יכלו לעשות הפסח יחד עם כל בני ישראל, אבל זאת עלה בדעתם שביום כזה נכון להיות בסביבות משה ואהרן ליהנות מזיוויו, ולכן 'ויקרב לפני משה ואהרן - ביום ההוא' דייקא. ובעת שהסתובבו סביב משה ואהרן בא להם גודל השגה והתשוקה הלוזה של "למה נגרע", ואכן זכו לעשות פסח שני, ע"כ. [ובספח"ק "שפתי צדיק" להרה"ק מפילין זצ"ל מביא מה ששמע מוקינו החי' הרי"ם זצ"ל שאמר שאצל צלפחד אמר השי"ת שפרשה זו היה כתובה לפני במרום והן זכו שנתגלה זכות ע"י זכאי, אבל אצל אנשים ההם שהיו טמאים לא כתוב כן, כי הם בגודל תשוקתם המזיכו פרשת חדשה]

בענין זה מסופר על הגה"ק **הערוגת הבושם זצ"ל** (בספר 'שלוחא דרחמנא' - תולדות תלמידו הגה"צ רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל מייסד ישיבת "תורה ודעת" בארה"ב) שבעת עסק פעם באחד הסוגיות הקשות בש"ס, והתקשה בהבנת הדברים על בורים, והיה קשה לו להמשיך כך, החליט בדעתו שנוסע לשינאווא, וילמד הסוגיא בשינאווא, ואמר נימוקו: כי הרה"ק **משינאווא זי"ע עובד את ה' במסיו"ג, ושם ישנם השגות אחרות ונעלות יותר**, ואכן הגיע לשינאווא והתיישב שם בביהמ"ד ולמד את כל הסוגיא עד שאורו עיניו להבין הסוגיא לאמתו של תורה - וזאת היה בלי שיכנס כלל אל הרה"ק משינאווא זי"ע לשאול בבירור הדברים! והוא, כי עצם השהייה בקרבת הצדיק כבר משפיע על האדם.

במעשיו והתנהגותו הטובה ובכח קדושתו כי רב הוא, זה אינו צריך לשנות ולשלוש את דבריו כי בכל עת תמיד יהלך צדקו לפניו וישפיע על כל רואיו.

ואם כן וודאי שגם אהרן הכהן, בבואו לקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים לא היה צריך לשנות ולהכפיל את דבריו, **כי לא באמרי פיו היה כוחו טמון כי אם בקדושת מעשיו ויושר מפעלו אשר השפיעו על כל רואיו יראה גדולה.**

ושפיר אמר במעשה המנורה "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", היינו שמעולם לא הוצרך לשנו"ת ולכפול דברים על מנת להעלות ולהיטיב נרות ה' נשמות אדם, כי זכה לעמוד על מעלה מיוחדת שהיתה לו להשפיע התעוררות תשובה על סובביו בהביטם מול פני קדשו, ע"כ"ה.

ה. וזאת ראו אצל צדיקים שלא הצטרכו לפעול הרבה בכדי להכניס הרהור תשובה בלבו של יהודי.

כאן בבני ברק התגורר הרה"ח ר' **יהוקאל שווארץ ז"ל** שהיה מתלמידי הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל. הוא היה רגיל לספר שבעת הגיע פעם הרה"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע לשבות בעיר חוסט, שלח המרא דאתרא המהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל לתלמידו ר' יהוקאל שהיה גר אז במונקאטש שיבוא על שבת לחוסט. כשהגיע, אמר לו המהרי"ץ: הנך יודע שאיני 'רבי מענטש' אבל אילו יש רבי בעולם, 'איז ער דאס' (-היינו האהבת ישראל זי"ע), וסיפר היכן עמד על כך, שבעת שהה פעם בקארלסבאד לצורך בריאותו, והלך להתפלל מנחה אצל אהב"י, ניגש אליו בהליכתו יהודי שלא היה נראה כחרדי, ושאלו להמהרי"ץ היכן הוא דירת האהב"י? השיבו המהרי"ץ שהוא קעת בדרכו אליו להתפלל מנחה, והתלווה אליו האיש. בדרכם שאל אותו, מה לך ולרבי? אמר האיש, שהוא משכיל ובלבו קושיות על האמונה רח"ל, והיות ששמע שיש כאן רבי גדול לכן ברצונו לשטחם לפני הרבי.

כשהגיעו, היה אז באמצע קבלת קהל, ואכן הכניסו את האיש - אבל אחרי רגע יצא, שאלו המהרי"ץ מדוע מיהר לצאת מיד? השיב, שראה צורת קדשו של הרבי ומרוב בהלה שכח את כל הקושיות, ועמד בחוץ וסידר הדברים שברצונו להקשות ושוב נכנס, אבל אחרי רגע שוב יצא, ואמר שג"כ שבעת נכנס שכח כל מה שרצה להקשות. כן היה בפעם השלישית כשנכנס, שגם אז שכח את הקושיות, ובעומדו כך בחדר הרבי פרץ בבכי, שאלו האהבת ישראל לפשר בכייתו, אמר המשכיל שהוא הכין קושיות אבל בכל פעם שנכנס הרי הוא שוכחם, נענה לו האהבת ישראל: **"ווייזט אויס, אז דאס זענען קושיות וואס דו דארפסט נישט פרעגן און איך דארף נישט הערן"** (-כנראה שהינם קושיות שאתה לא צריך לשאול ואני לא צריך לשמוע) ונשאר עוד זמן בקודש פנימה והאהב"י דיבר עמו קצת. ואמר המהרי"ץ: מה שאמר לו הרבי איני יודע, אבל זאת ראיתי, שבעת יצא האיש לתפילת מנחה כבר ביקש שיתנו לו 'גארטל' לתפילה. והפטיר המהרי"ץ: מי שבכמה דיבורים יכול להפוך מאיש משכיל ל'גארטל יוד' דאס איז א רבי! ע"כ. והכוונה כדברינו שישנם כאלו שהשפעתם ע"י דיבורם אבל צדיקים עיקר השפעתם ע"י הקדושה הסובבת אותם ומאיר לכל הבא סמוך אליהם.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז).

בספר **"חשבה לטובה"** (להרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זצ"ל), שראה משה אשר יהושע הולך תמיד ומבקש מה' שיושיע לו - כי כן הפירוש של 'הושע' שמבקש לה' שיושיע לו, אז קרא לו יהושע, פירוש זאת הוא לו הישועה, (יהושע מלשון 'א' געהאָלפֿענער').

*

נרחיב קצת בענין הנלמד ממאמר זה, שעל האדם להתפלל אל ה' בכל עת וזמן, והוא מהיסודות של היהדות, וזהו בעצם מידת הבטחון השלימה.

ונקדים לשון קדשו של ה"רבנו יונה" עה"כ (משלי ג, ו) "בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך" וגו'. ומפרש, שפשט הפשוט הוא שמוסב על ענין הבטחון בה' והוא המשך לפסוק הקודם "בטח אל ה' בכל לבך" וזל"ק: בכל פועל אשר תבקש לעשות, זכור את השי"ת וקוה אליו להצליחך בו, ותלך בו בטחונך והשב אליו לבך, כי אין הפועל בידך. והוסיף המקרא הזה על מה שאמר תחלה "בטח אל ה' בכל לבך", כי יש מי שבוטח בהשי"ת בכלל, ומאמין כי הכל בידי שמים ובוטח בו, ולא יבטח באדם ולא בכוחו ושכלו, אך לא ישוב ענין הבטחון אל לבו בפרטים - ר"ל בכל מעשה אשר יעשה, על כן אמר 'בכל דרכיך דעהו' - פי' **בכל פרטי מעשיך בכל דרך ופעולה, זכרהו והשב אל לבך כי אין לך כח ויכולת בפועל ההוא, ואיננו בידך רק ביד השם**, ותלה בו תקוותך וצפייתך לחסד השי"ת, ובענין הזה אמר דוד המלך ע"ה "קויתי ה' קוותה נפשי וגו' נפשי לה' משומרים לבוקר" (תהלים קל, ה-ו). וזה הענין נכבד מאוד, וע"י ההרגל הזה תקבל הנפש המתאוות אל הבטחון.

ודע, כי יש אנשים שעניניהם אל השם במעשה גדול - כמו, אם יבקשו לפרוש בים לסחורה, או לצאת בשיירה, אבל במעשה קטן לא יזכרו את השם, מפני שהפועל קל בעיניהם, וברור לדעתם כי יעלה בידם, או מפני שלא יגיעם הפסד מרובה אם יבטל המעשה ההוא ולא יעלה בידם. **על כן אמר 'בכל דרכיך דעהו' - בדבר גדול או קטן, כי אחר שכל הפעולות תלויות ביד השם וכל ההצלחות בחסדו, חייב אדם לזכרו בכל**

ו. הרה"ק ה"אמרי אמת" זצ"ל כותב במכתב (אוסף מכתבים, מכתב מ"ג) שלשונו של רבינו יונה אש אוכלת להמעמיק בהם! עיי"ש.
ז. בשונה מהמבואר בשו"ע סי' רל"א שהכוונה בכתוב זה הוא שכל מעשיך יהיו לשם שמים.

מעשיו. כי אם יצלח המעשה בידו והוא לא זכר בו את השם ולא נשא עיניו בו אל ה' הנה קיצר בחוק העבודה, עיי"ש באורך, ומה שמבאר עוד מאמז"ל מה שדרש בר קפרא, איזהו פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בו - ומביא פסוק זה: 'בכל דרכיך דעהו', ולדברינו יובן שפיר, שמוסב על ענין הבטחון בכל פעולה ופעולה, אפילו בדברים קטנים ופשוטים.

*

כדאי להעתיק בזה מה שאמרו צדיקי הדורות זי"ע בענין זה והחוב לזכור את ה' תמיד בכל פעולה ומעשה. בספה"ק **"בית יעקב"** (להרה"ק רבי יעקב אהרן מאלכסנדר זצ"ל - פרשת ויצא) כותב וזל"ק: **שמעתי ממורי הצדיק הקדוש (-הרבי ר' בונם) מפרשיסחא זצ"ל זי"ע, עצה לכל בר ישראל, שלא יחסר לו מחסורו, ולהיות תמיד דבוק בעבודתו יתברך הוא, שירגיל תמיד עצמו להתפלל ולבקש ממנו יתברך על כל דבר מקטן ועד גדול. ואל יחשוב אדם שצריך לזה התבודדות בטלית ותפילין, רק בכל מקום שעומד אז, אפילו בשוק, יראה אם הוא מקום נקי, כמ"ש (כי תצא כג, טו) "והיה מחניך קדוש", ויבקש מהשי"ת, ובודאי ימלא שאלתו, שומע תפלת כל פה, ועי"ז יהיה תמיד דבוק בה', עכ"ל"ק.**

•

ידוע המסופר על הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ זי"ע** (עי' אמרי פנחס החדש ח"ב, שערי התפילה אות ב'), שפעם שמעוהו תלמידיו בעת עמד בתפילת שמו"ע בסוף אלקי נצור שמבקש מהשי"ת בלשון אידיש שהמשרתת של הבית תחזור. בין התלמידים, היו אלו שהבינו בדברי 'קבלה' והתעמקו בדברי רבם שבוודאי כיוון בזה סודות נשגבות, וכשלא הגיעו לסוד כוונתו הגיעו לשאול את פי רבם, השיבם רבי פנחס והעמידם על טעותם, שכוונתו בפשטות, היות שהמשרתת בבית עזב אותם פתאום, והרבנית צריכה מאוד עזרתה, לכן מבקש מהשי"ת שהוא הכל יכול ואליו צריכים לפנות, שהמשרתת תחזור בהקדם.

- מסופר על הרה"ק **המגיד מטריסק זי"ע** שביום ר"ה באחד השנים, המתינו לכניסתו לתקיעת שופר שעה ארוכה, וכשהתמהמה פנה אחד החסידים ליד חדר קדשו והסתכל פנימה, וראה שהמגיד עומד בחדרו ומסתובב אנה ואנה, ואומר לעצמו: הלא אומרים בתפילה **"קדוש אתה ונורא שמך"**, אולם מה מבקשים? 'א' בילקע' (-היינו שהרגיש שמחשבת הציבור הוא על עניני גשמיות) כשעברה השמועה בין הקהל מה שאמר המגיד הק', נעשה התעוררות גדול בין הקהל - אבל המגיד המשיך להתבונן, ואח"כ אמר: אבל ההמשך הוא **"ואין אלוך מבלעדיך"**, היינו, ממי נבקש 'א' בילקע' אם לא מהשי"ת? כי למעשה הוא הכל יכול ובידו ניתן הכל, וגם על דברים קטנים ופשוטים צריכים להגיע אליו וא"א בלעדו.